

Pau Espinal Vila, un jubilat creatiu

Benvolguts lectors del Celsona, el llunyà any 1923, Miguel Primo de Rivera -Capità general de Catalunya- organitzà i dirigí un cop d'estat contra el govern de la I República i, victoriós, implantà una dictadura militar que duraria 7 anys, en els quals es perseguiria la llengua i la cultura catalanes i se suprimirien les llibertats i institucions de govern.

Els mestres de Solsona reberen una circular del governador Civil que els deia *“Tendrán especial cuidado en enseñar el idioma Nacional, siendo para ello necesario que de la Escuela se aisle toda otra lengua que no sea la Espanyola”*.

Aquest període de foscor de la nostra història, gairebé podríem dir que **els solsonins el començaren a les fosques** puix, segons es pot llegir a les actes de l'Ajuntament de l'any 1923, la companyia **“HIDRO-ELECTRICA DE SOLSONA, S.A.” no canviava les làmpades gastades de l'enllumenat públic.**

Però, m'agrada imaginar que, la foscor de tot plegat, més d'un cop hi era esborrada per l'alegria d'un joí esdeveniment. Com per exemple, **l'arribada al món d'un nou solsoní.**

Bé, i tornant a la realitat de l'any 1923, us diré que al carrer de St. Salvador obrí els ulls a la llum el **Pau Espinal Vila**. Del qual avui -gràcies a la cordial conversa que dies enrere vaig tenir amb ell i la seva esposa **Nativitat Mujal Puy**- us parlaré una mica, puix les seves destres mans han creat un munt de **maquetes** que, sens dubte, són una bona mostra d'art digna de conèixer i valorar. Comencem:

Dels anys d'infantesa recordà

Pau Espinal Vila al costat de la maqueta de l'església de St. Climent de Taül, que construí l'any 1989

que fou veí del **Cal Farines**, i més tard, en anar a viure al carrer St. Roc, de les **Torregasses de Cal Call...**

Com molts nens d'aquella època, visqué plenament la calma antiga solsonina: feu d'escolanet, anà uns tres anys a estudi als “Hermanos”, jugà pels carrers del nucli antic curulls de mainada solsonina, en arribar les festes Nadalenques no es descuidà mai de fer el típic pessebre en un raconet de casa i anar a guaitar els dels familiars, amics i altres persones (té ben present encara **el pessebre que l'any 1935 el Dr. Antoni Llorens Solé bastí al Cambril de la Mare de Déu del Claustre**, era gran de debò i escenificava molt bé els fets que narren els evangelis). Del munt de coses que en aquella època li

empenaven la vida, però, el Pau recorda molt especialment com es delia per poder conduir el camió del seu pare.

Però, com que no sols els soldats entren en guerra, sinó que hi entra tota la població, la **Guerra Civil** dels anys 1936-1939, tal com em comentà el Pau, **ho esgavellà tot.**

En ser massa jove per anar al front, la passà treballant a cal Jaumet del Forn. Però, més endavant, en fer el servei militar, aconseguí veure complert aquell vell desig de conduir un camió. Un camió militar, amb el qual durant dies **transportà aigua al monestir de Montserrat**, i després a Ordal, on hi havia soldats fent maniobres.

En ser anys de misèria i escassetat de treball, acabats els quatre anys de servei militar no li fou fàcil trobar feina a Solsona. Per tant, s'alegrà de debò en ser-li ofert -amb un sou de 200 pessetes setmanals- el treball de xofer d'un dels camions de transport de bigues de fusta de l'empresa Alter de Manresa, que tenia magatzem a la Cabana de Cal Pau Tinons de Solsona, i fusta escampada en camps d'aquell indret. El Pau exerciria aquest treball durant trenta anys.

Arribada l'edat de jubilació, però, no li calgué estalviar temps per a les seves aficions i pogué dedicar bones estones al seu hort del Pi de St. Just i a construir les casetes per al pessebre que continuava

Portal d'entrada a Solsona, any 1952 i Catedral de Solsona. Maquetes construïdes als anys noranta del segle passat

Castellvell i Hotel St. Roc. Maquetes construïdes als anys noranta del segle passat

fent cada Nadal. La qual cosa li donà l'habilitat necessària per **construir la seva primera maqueta** d'un edifici més gran -el Castellvell-, que tan bé es veu des de molts indrets de Solsona.

El fet que aquella maqueta li quedés tal com ell volia, l'esperonà a seguir-ne construint, i a intentar que cada vegada li quedessin millor. Per a la qual cosa comptà amb l'ajut de les seves dues filles i molt especialment de la seva **esposa que, essent brodadora d'ofici des de molt jove**, tenia molt bon ull per a les mides petites, puix estava tan acostumada a "anar al mil·límetre", que de seguida s'adonava, per exemple, si algun mur, finestra o paret..., de la maqueta, no estava prou ben alineada.

La Nativitat també és una bona pastissera casolana. Sempre ha fet les mones de Pasqua per a la família, la qual

cosa motivà que el Pau li'n comencés a fer les corresponents casetes de xocolata.

El Pau m'explicà que, abans de començar a construir la maqueta, fotografia l'edifici que vol reproduir. Després, en fa una base de cartró i la vesteix amb les pedres que confecciona amb un ciment especial que vessa dins d'un motlle que va enginyar per aquest fi. També, és clar, té bona cura dels ornaments, pintura, etc.

No ha posat mai cap maqueta a la venda, ni n'ha fet cap per encàrrec. Sí que n'ha prestat, però, per alguna exposició i, a causa d'això, foren publicades a la premsa les fotografies de la maqueta de la Catedral de Solsona, i de l'església de Sant Climent de Taüll, davant la qual fou fotografiat el bisbe Antoni Deig en visitar l'exposició.

A punt d'acabar la meua xerrada amb la Nativitat i el Pau, el Pau comentà

que ell creu arribada l'hora d'anar afuixant la producció de maquetes, per la qual cosa -al present- sols fa alguna caseta pel pessebre de les nétes, i alguna maqueta per a l'aparador del comerç que regenta la seva filla Celes al carrer Castell.

Jo li dic avui, però, que fa molt ben fet de no deixar-ho del tot, **ja que els fruits de la seva dedicació al treball artesà són excel·lents.**

Pau i Nativitat, moltes gràcies per haver accedit a comentar i mostrar el bon treball manual que, amb el decurs del temps, el Pau ha anat realitzant tot gaudint de la companyia suport i consells de l'esposa que tant estima i valora.

Per molts anys per tot això, i pels **58 anys de vida en comú** que, en conversar amb vosaltres, vaig intuir ben harmoniosos.

Fins a una altra. Adéu-siau!

Escolapis i Consell Comarcal. Maquetes construïdes als anys noranta del segle passat